

יהי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

העובדה שה"סוסים" - נפש הבהמית - אין להם שום מושג בעניינים שמדברים החכמים שיושבים ע"ג העגלה שנוסעת לקבל פני משיח צדקנו... - אינה משנה את המציאות כלל וכלל!

ראה עמוד 24

הוצאה חגיגת מיוחדת
לחג השבועות

ערב חג השבועות
הי' תהא שנת סגולות גדולות

תסט

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש
לכ"ק אדמו"ר שליט"א
מלך המשיח

לזכות
הו"ח ר' חיים וזוגתו מרת אסתר עדן
ומשפחתם שיחיו מלמד

בחסות:
'קרן המיליון'
שע"י 'מרכז חב"ד העולמי לקבלת פני משיח'

ב"ה

3 דבר מלכות

"ובלבד שאראנו!" / משיחת ליל ערב חג השבועות ה'תשל"ו

13 זמן הגאולה

כולם מאמינים שישנו רבי - אך יש לדעת גם מיהו הרבי! / פ' השבוע באור הגאולה

24 ניצוצות של משיח

מי הם החכמים ומי הם הסוסים ולאן נוסעת העגלה?... / קטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

26 "בזכות נשים צדקניות"

הוספה בחיוב הנשים ללמוד תורה בסוף זמן הגלות / תפקידן של הנשים בהבאת הגאולה

29 כתי"ק - פרסום ראשון

הצד השווה בין חג השבועות לראש השנה / צילום מהגהת שיחת יום ב' דחה"ש השי"ת

מערכת "יחי המלך"

במסגרת: "מטה משיח" שע"י "אגודת חסידי חב"ד" באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אד"ש מה"מ

יוצא-לאור על-ידי: תלמידי ה"קבוצה", "חיילי בית דוד", ישיבת תות"ל המרכזית, "בית משיח" 770

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טלפון: 267-1757 (347)

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 966 קרית-שמואל, מיקוד 26109 • טלפקס: 871-5770 (04)

דואר אלקטרוני: yeh_@netvision.net.il • אינטרנט: http://www.moshiach.net/blind

לפי"ז איז מובן אז יו"ט שני דחה"ש האט א מעלה נוספת אריף
אנדערע יו"ט שני'ס, וואס אלע יו"ט שני'ס אזוי ווי דער צווייטער טאג
אדער דער אכטער טאג
עפסת, דעם צווייטער טאג שצצצצצצ סוכות, אדער סמחת תורה, האבין די חכמים

מתקן גירוען מצד הספק, און אנדערע אמצעים וואס ס'איז נייטא קיין ספק
דינסא, קומט דאס אבער עכ"פ בעיקר מצד הספק, וואס ספק איז קליי עמלק,
אספק בגים עמלק, שמטיל ספיקות בקדושה. (אספק)

אבער יו"ט שני פון דחה"ש וואס דאס איז דאך נייט מצד הספק,
ווארום דאס איז דאך ברור אז דער פופציקסטער טאג פון פסח איז שבועות,
מפרי"ם וואס די חכמים האבין מתקן גירוען יו"ט שני דחה"ש שלא לחלק,
איז דאך דאס גירוארען א יו"ט שני ודאי, ד.ה. אז די קדושת החג איז
ניט מצד הספק נאר ס'איז א קדושה וראית.

און הגם עס איז ~~מצד גירוען~~ א תקנת חכמים, פונדעסטוועגין האט דאס
א קדושה אורי דדי דאורייתא, וואס דאס גופא איז דאך מצוה מן התורה,
צו מצד דעם לאו לא תסור מכל אשר יורוך, אדער מצד דעם עשה, סאל אבין
ויגדך זקינך ויאמרו לך, איז דאך אין זייער תקנה טורה א קדושה דאורייתא.
וע"ד ווי עס איז פראנען אין סדר דער חילוק פון יום ב' דרייה ביז ממש א אונג
יו"ט שני אז ר"ה איז יופא אריינטא און דער צווייטער טאג ר"ה האט אריף
דעם זעלבן דגן פון ערשטען טאג און איז דער זעלבע סבבנות.

אין פרייזען פון געזעצטע זאכן, וואס די חכמים האבן געזעצט, פון אריינצולייגן די חכמים

המדור מוקדש לע"נ האשה מרת רוזה בת ר' יצחק מאיר ע"ה מיידנצייק
גלב"ע ביום ו' עש"ק פ' ויגש - אחר חצות היום - ו' טבת ה'תשס"ב
יה"ר שיקויים היעוד הקיצו ורגנו שוכני עפר" והיא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש

"ובלבד שאראנו!"

הגמ' מספרת על כמה אמוראים שאמרו בנוגע למשיח "ייתי ולא אחמיני" – הוא מקוה ש"אָט אָט" יבוא משיח, אבל "ולא אחמיני" – שלא יראה אותו, כי לא הי' בכוחם לסבול את חבלי משיח, ורק רב יוסף אמר: "ייתי ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמרי", ומפרש רש"י: "בצל הרעי של חמורו, כלומר, אפילו בכך אני רוצה ובלבד שאראנו" ● מדברי רב יוסף אנו למדים הוראה נפלאה על גודל הביורר והזיכוך שיהי' בעולם כשיבוא משיח, ומעין זה ישנו כבר היום ● משיחת ליל ערב חג השבועות ה'תשל"ו – בלתי מוגה תרגום חפשי ללה"ק – בעריכת מערכת "יהי המלך", ע"פ סרט ההקלטה

אנא" (כמדובר בארוכה בשנה הקודמת³ הפרטים שבסיום המסכת).

והנה, לר' יוסף ישנה שייכות מיוחדת למתן תורה, שבנוגע למ"ת אומרים "משה קיבל תורה מסיני"⁴, ורב יוסף נקרא בגמרא⁵ "סיני".

שייכות נוספת ביניהם: על רב יוסף אומרים בגמרא⁶ "הכל צריכין למרי חטיא", והרי התורה נמשלה לחם⁷, ובלחם גופא זה יכול להיות מכל חמשת המינים [כפי שהמשנה והגמ'⁸ מאריכים בנוגע להל' פסח – באיזה

א. ידועה הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר¹ ללמוד במשך ימי ספירת העומר את מס' סוטה, שבה ישנם מ"ט דפים – דף בכל יום [הגם שבפועל יש בה רק מ"ח דפים שהרי המס' מתחילה בדף ב', אעפ"כ מסדרים זאת באופן שסיום המס' יהי' בערב שבועות], וכאשר מסתיימים מ"ט הימים ביחד עם השבעה שבועות תספר לך², אזי מסיימים גם את דף המ"ט במס' סוטה.

[. .] בסיום המסכת איתא: "משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא: אמר לי' רב יוסף לתנא (שאיתו למד את המשנה האחרונה בסוטה) לא תיתני ענוה דאיכא אנא, אמר לי' רב נחמן לתנא לא תיתני יראת חטא דאיכא

(* השיחה נערכה מחדש ע"פ סרט ההקלטה ונוספו בה תיקונים רבים וכן מראי-מקומות בשולי-הגליון. המו"ל.

(1) "היום יום" ז' אייר.
(2) פ' ראה טז, ט.
(3) שיחת ליל עהגה"ש תשל"ה – "שיחות קודש" תשל"ה ח"ב ע' 117.
(4) אבות דפ"א.
(5) בסיום מס' ברכות והוריות.
(6) וראה גם לקמן סוטה ובהערה 38.
(7) ב"ר פ"ע, ה. במדב"ד ספ"ח. ועוד. תניא פ"ה.
(8) וראה חגיגה יד, א.
(9) פסחים לה, א.

וע"ד ווי עס איז פראגען דער חילוק פון יום ב' דר"ה ביז אן אנדער יו"ט שני אז ר"ה איז יומא אריכתא און דער צווייטער טאָג ר"ה איז גלייך בכמה פרטים צו דעם ערשטן טאָג⁴. און הגם עס איז אַ תקנת חכמים, פונדעסטוועגן איז דאָך דאָס גופא אַ מצוה מן התורה, צי מצד דעם לאו לא תסור מכל אשר יורוך, אָדער מצד דער עשה, שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך, איז דאָך אין זייער תקנה שורה אַ קדושה דאורייתא.

(4) ראה רמב"ם הל' קדוש החדש פ"ג הי"ב. שו"ת חתם סופר האו"ח סקמ"ה. וראה צפנת פענח על הרמב"ם שמדמה זה לראש השנה. ועיין שו"ע רבנו הזקן האו"ח סת"ד.

ד' יו"ט שני סל גליות פון ~~הה"ט~~ איז אפויטיילט פון די יו"ט שני'ס פון די איבעריקע ימים טובים, הנאסר ~~א~~ אלע ימים טובים איז גיווען יו"ט שני סעך ספיקא דיומא און ~~א~~ איז צעטער איז פנהו אבותינו בידינו, מטא"כ יו"ט שני דחה"ט. ~~הה"ט~~ איז דער פופציקסטער טאג פון פסח און ווי באלד אז ~~א~~ אלע גב' ~~א~~ די קביעות פון ר"ח ניסן, ווארום במשך א חודש צייט האט ~~א~~ אן שיינ גיקענס אנקומען צו אלעמען די ידיעה, ווייס מען דאך שיינ ~~א~~ במילא, ~~א~~ דער פופציקסטער טאג פון פסח, ~~א~~ אבי שבועות הגם עס קען דאך זיין א ספק אין די קביעות פון ר"ח אייר און ר"ח סיון ~~א~~ גראס ~~א~~ במילא קודם דאך אוי"ס א ספק ווען ~~א~~ אבי שבועות, אבער ~~א~~ באמת איז דאך ~~א~~ שבועות ביט תלוי אין די טעג פון פפצץ חודש סיון, שבועות איז תלוי אין פסח, אז דער פופציקסטער טאג פון פסח איז שבועות, דערפאר איז דאך שבועות פעמים בה' פעמים בר' רפעמים בז' במילא איז מובן אז יו"ט שני דחה"ט איז גיט סעך ספיקא דיומא, נאר סעך דעם וואס די חכמים האבין ניס גיוואלט אפטיילען שבועות פון אנדערע יו"ט, דערפאר האבין זיי סתקן גיווען יו"ט שני אויך אין תה"ש¹.

הצד השובה בין חג השבועות לראש השנה

בקשר עם חג השבועות, הבאנו צילום נדיר (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על קטע משיחת יום ב' דחג השבועות ה'ש"ת נדפסה ב"שיחות קודש" ה'ש"ת (הוצאת תשנ"ח) ע' 76 ואילך (עוד צילומים מהגהה דשיחה זו נדפסו ב"יחי המלך" עט ע' 19, שסד ע' 14)

להלן פענוח הצילום (הכתי"ק בא בהדגשה):

ד. יו"ט שני של גלויות פון חג השבועות איז אָפּגעטיילט פון די יו"ט שני'ס פון די איבעריקע ימים טובים. אַלע ימים טובים איז ביי זיי געווען יו"ט שני מצד ספיקא דיומא און איצטער איז מנהג אבותינו בידינו, משא"כ יו"ט שני דחג השבועות. חג השבועות איז דאָך דער פּופּציקסטער טאָג פון פּסח, און וויבאַלד אַז פאַר דער צייט האָט מען זיך שוין דערוואוסט די קביעות פון ר"ח ניסן, וואָרום במשך אַ חודש צייט האָט דאָך שוין געקענט אָנקומען צו אַלעמען די ידיעה, ווייס מען דאָך שוין במילא ווען איז דער פּופּציקסטער טאָג פון פּסח. הגם עס קען דאָך זיין אַ ספּק אין די קביעות פון ר"ח אייר און ר"ח סיון, אָבער שבועות איז דאָך ניט תלוי אין די טעג פון חודש סיון, שבועות איז תלוי אין פּסח, און דער פּופּציקסטער טאָג פון פּסח איז שבועות, דערפאַר איז דאָך שבועות פעמים בה' פעמים בו' ופעמים בז'. במילא איז מובן אַז יו"ט שני דחה"ש איז פון לכתחילה אַן ניט מצד ספיקא דיומא, נאָר מצד דעם וואָס די חכמים האָבן ניט געוואָלט אָפּטיילן שבועות פון די אַנדערע ימים טובים, דערפאַר האָבן זיי מתקן געווען יו"ט שני אויך אין חג השבועות.

לפי זה איז מובן אַז יו"ט שני דחה"ש האָט אַ מעלה נוספת אויף אַנדערע יו"ט שני'ס. אַלע יו"ט שני'ס, אַזוי ווי דער צווייטער טאָג אַדער דער אַכטער טאָג פּסח, דער צווייטער טאָג סוכות, אַדער שמחת תורה, האָבן די חכמים מתקן געווען מצד הספק, וואָס ספּק איז בא מצד דערוף וואָס עס איז דאָ ספּק בגימט' עמלק, שמטיל ספיקות בקדושה.

אָבער יו"ט שני פון חג השבועות וואָס דאָס איז דאָך ניט מצד הספק, וואָרום דאָס איז דאָך ברור אַז דער פּופּציקסטער טאָג פון פּסח איז שבועות, מער ניט וואָס די חכמים האָבן מתקן געווען יו"ט שני דחה"ש שלא לחלק, איז דאָך דאָס געוואָרן אַ יו"ט שני ודאי, דאָס הייסט די קדושת החג איז ניט מצד הספק נאר ס'איז אַ קדושה ודאית.

שם במשנה ובגמ' כל הסימנים דעקבתא דמשיחא שהחלו מיד כשחרב ביהמ"ק,

[ואילו זכו, היתה באה מיד הגאולה האמיתית והשלימה, וכמסופר במדרש¹⁸ שבזמן שחרב ביהמ"ק עמד יהודי וחרש את שדהו עם פרתו, וגעתה פרתו, עבר לפניו ערבי אחד שה' מבין שיחת הבהמות, ואמר לו, הנח המחרישה כי עכשיו חרב ביהמ"ק, מיד לאח"ז געתה פרתו פעם שני, ואמר לו הערבי יכול אתה לחזור ולהמשיך לחרוש שדך, כי עכשיו נולד מושיען של ישראל. ונמצא, שבכוחם של ישראל לפעול שהחורבן יהי' לרגע אחד בלבד, וכפסק הרמב"ם¹⁹ "ישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין", כלומר, אם מיד לאחר חורבן ביהמ"ק ענין התשובה הי' כדבעי, הי' נפעל מיד הענין ד"נולד מושיען של ישראל", ומיד עקבתא דמשיחא ותיכף לאח"ז הגאולה האמיתית והשלימה! אלא ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו"²⁰, ובגלל ענין החטאים נעשתה כל הגלות, עד לדורנו זה – דרא דעקבתא דמשיחא],

ומכיון שמסכת סוטה מסתיימת בדברי רב יוסף "לא תתני עונה דאיכא אנא", מובן שצריכה להיות וישנה שייכות מיוחדת בין רב יוסף לענין דעקבתא דמשיחא ולביאת משיח צדקנו.

כל זה הוא כפי שזה מפורש בנגלה דתורה בכללות, ומכך גם מובן איך הוא בפנימיות הענינים בנוגע לעבודה דרב יוסף, וכדלקמן.

ג. במס' סנהדרין²¹ מובאים ריבוי ענינים בנוגע למשיח ולהקדמה לביאת המשיח [במס'

סוג ניתן לצאת ידי מצות מצה ועד"ז באיזה מין שייך לברך ברכת המזון⁹]. שבנוגע לחג הפסח הרי הוא קשור למנחת העומר שהיתה משעורים¹⁰, משא"כ זמן מתן תורתנו הקשור לשתי הלחם שהיו מחטה¹¹ (מאכל אדם¹²).

וגם דברי רב יוסף "לא תתני עונה דאיכא אנא" יש להם שייכות לענין קבלת התורה¹³, עלי' נאמר "לא בשמים היא"¹⁴ ולא תמצא בגסי הרוח כו'¹⁵, דהיינו, שכדי להגיע לענין התורה הרי זה דוקא ע"י הקדמת העונה. ומטעם זה גם אומרים בנוסח התפילה¹⁶ "ונפשי כעפר לכל תהי" ורק אח"כ "פתח לבי בתורתך", שכאשר מבקשים מהקב"ה "פתח לבי בתורתך", מקדימים לזה בקשה "ונפשי כעפר לכל תהי" – ענין העונה, כי דוקא כך יכולים להגיע לענין התורה, ולא תורה סתם אלא "פתח לבי בתורתך" – הפלאה בלימוד התורה ובהבנת והשגת התורה.

ב. כללות הסוגיא בסיום מס' סוטה מדברת על הזמן דעקבתא דמשיחא, וכפי שמונה שם את הדברים שחסרו בקדושה כאשר כל תנא הסתלק.

הגם שהפירוש הפשוט בעקבתא דמשיחא הוא הזמן האחרון¹⁷ – דורנו זה, אעפ"כ, כיון שמיד לאחר הענין הראשון שהגמ' מזכירה שם התחיל הזמן דעקבתא דמשיחא, וכמסופר

9) ברכות מד, א.

10) מנחות פד, א.

11) תשא לד, כב. וראה מנחות שם, ב.

12) ראה פסחים ג, סע"ב.

13) ראה גם עיון יעקב סוטה ה, א ד"ה אמר רב יוסף.

14) נצבים ל, יב.

15) עירובין נה, א.

16) בתפלת "אלקי נצור" שבסיום שמו"ע.

17) ראה פרש"י בסוטה שם ד"ה בעקבות משיחא.

18) ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. איכ"ר פ"א, נא.

19) הל' תשובה פ"ז ה"ה.

20) נוסח תפלת מוסף לשלש רגלים וכו'.

21) צו, סע"ב ואילך.

לימוד התורה לנשים כטעימה מן הגאולה

אע"פ שה(היתר, ויתירה מזה ה) צורך בדורות האחרונים בלימוד תושבע"פ לנשים הוא מצד **ירידת הדורות**, כמארז"ל "אם הראשונים כמלאכים אנו וכו"²², ו"אכשור דרא" (בתמי)²³, הרי, התוצאה בפועל ממש (תהי' הסיבה איזו שתהי') היא **לטובה**²⁴ – שעיי"ז ניתוסף יותר בלימוד התורה.

ויש לומר, שהטעם שזכינו להוספה בלימוד התורה דנשים **בדורות האחרונים** דוקא, אע"פ ש"אכשור דרא" (בתמי) – כיון שבסוף זמן הגלות מודגשת יותר ההכנה לזמן הגאולה²⁵ (ועד שישנה כבר ה"טעימה"²⁶ של מעין ודוגמת המעמד ומצב דהגאולה²⁷), ש"באותן הימים תרבה הדעה והחכמה כו"²⁸.

ד. ותוספת נתינת-כח בכהנ"ל – בעמדנו בימי ספה"ע, ימי הכנה לחג השבועות, "זמן מתן תורתנו":

בנוגע ללימוד התורה הדנשים עצמן – כפי שמצינו שבמתן-תורה-קדמו הנשים להאנשים, כמ"ש²⁹ "כה תאמר לבית יעקב", "אלו הנשים"³⁰, ואח"כ "ותגיד לבני ישראל", האנשים, ומהטעמים לזה – כיון שבהנהגתן של הנשים תלו' במדה חשובה גם ההנהגה דכל בני הבית, הבעל, הבנים והבנות.

ובנוגע לפעולתן בחינוך הבנים והבנות – כפי שמצינו שכללות הענין דמתן-תורה הי' לאחרי ההבטחה ש"בנינו עורבין אותנו"³¹, כלומר, בזכות **החינוך** דבני ובנות ישראל, אשר, עיקר הפעולה בזה נעשית ע"י נשי ישראל, כנ"ל.

(22) שבת קיב, ב (וראה לקו"ש חט"ו ע' 281 הערה 14).
 (23) יבמות לט, ב (ובפרש"י). וש"נ.
 (24) "אין טוב אלא תורה" (אבות פ"ו מ"ג).
 (25) ויש לומר, שכיון שלעתיד לבוא תתגלה המעלה ד"אשת חיל עסרת בעלה", נקבה תסובב גבר" (ראה תו"א ס"פ ויגש. ובכ"מ), לכן, החידוש וההוספה בלימוד התורה בדורות האחרונים הוא בהדגשה יתירה בנוגע לנשים.
 (26) כפי שמצינו שבערב שבת יש לטעום ממאכלי

השבת, "וטוב לטעום מכל תבשיל ותבשיל" (שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס רנ) – "טועמי' חיים זכו".
 (27) וי"ל דזהו הטעם שפנימיות התורה נתגלתה בדורות האחרונים דוקא – "טעימה" מתורתו של משיח שיגלה "סוד טעמי' ומסתר צפונותי" (רש"י שה"ש בתחלתו).
 (28) רמב"ם הל' תשובה ספ"ט.
 (29) יתרו יט, ג.
 (30) מכילתא ופרש"י עה"פ.
 (31) שהש"ר פ"א, ד (א).

המדור מוקדש לע"נ האשה מרת **רבקה** בת הרה"ח ר' **צבי** ע"ה – נלב"ע ביום כ"ט תמוז ה'תשס"ב יד"ר שיקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והיא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש נדבת בני' הרה"ח ר' **שמואל** שי' והרה"ח ר' **יעקב** שי' **שפריצער**

סוטה ההדגשה היא בעיקר על התקופה דעקבתא דמשיחא קודם הגאולה, ואילו במס' סנהדרין מדובר באריכות גדולה אודות ביאת המשיח, גילוי המשיח וההנהגה שתהי' לאחרי ביאתו, וביניהם אנו מוצאים סוגיא בה שונה רב יוסף מכמה אמוראים:

הגמ' מספרת²² על כמה אמוראים שאמרו בנוגע למשיח "ייתי ולא אחמיני" – הוא מקוה ש"אָט אָט" כבר יבוא משיח, אבל "ולא אחמיני" – שלא יראה אותו, והגמ' שם מבארת מכיון שהיו יראים שמא יגרום החטא ויהיו חבלי משיח, לכן אמרו "ייתי (אבל) ולא אחמיני", כי לא הי' בכוחם לסבול את חבלי משיח.

ורב יוסף שינה ואמר "ייתי [ואחמיני]²³ ואזכי דאיתב בטולא דכופיתא דחמרי", ומפרש רש"י: "בצל הרעי של חמורו, כלומר, אפילו בכך אני רוצה ובלבד שאראנו", זאת-אומרת, שלרב יוסף הי' כדאי כל הענינים הקשורים בביאת המשיח, אפ' הענינים הבלתי-רצויים – ובלבד שיבוא ויזכה לראותו, אף אם לשם כך הוא יצטרך לישב "בטולא דכופיתא דחמרי" של משיח, שזה הרי ענין של היפך הכבוד, אעפ"כ אומר רב יוסף "אפילו בכך אני רוצה ובלבד שאראנו" (רש"י).

ד. כיון שכל ענין בתורה הוא מדוייק והוראה – יש להבין: מדוע בחר רב יוסף דוקא בענין של היפך הכבוד – "בטולא דכופיתא דחמרי"?:

והביאור יובן בקשר עם דברי רב יוסף "לא תתני ענוה דאיכא אנא":

(22) שם צח, ב.
 (23) כ"ה בעיון יעקב סנהדרין שם ובע"י שבהערה 13.

גם אחרי שהמשנה אמרה "משמת רבי בטלה ענוה" היו כו"כ תנאים ואמוראים, ואעפ"כ אף אחד לא אמר "לא תתני ענוה דאיכא אנא" עד שהגיע רב יוסף ואמר זאת, וזה גופא הוכחה שעד הדור של רב יוסף, ועד"ז גם באותו דור, לא היתה כזו מידה שלימה של ענוה, ודוקא אצל רב יוסף היתה מדת הענוה בתכלית העילוי ובתכלית השלימות.

ועפ"ז יובן²⁴ מדוע דוקא רב יוסף אמר שרוצה שמשיח יבוא ולא נוגע לו אם הוא יישב בצל הרעי של חמורו, העיקר שיראה אותו:

כדי לומר דבר כזה זקוקים למדה מופלגה של ענוה, שהרי ביאת המשיח תהי' דבר נפלא ומצב נפלא בכל העולם, ואעפ"כ לא מפריע לו שהוא יהי' אז במעמד ומצב דישיבה "בצל הרעי של חמורו", העיקר שיבוא – הרי זה מראה על גודל ענותנותו וכמה שהי' יקר לו לראות את משיח.

אמנם גם לשאר האמוראים הי' יקר לראות את משיח, אבל הם הרגישו שלא יוכלו לפעול בעצמם בתכלית השלימות ובאמיתיות לרצות לישב בצל הרעי של חמורו ושתהי' להם שביעות רצון מכך, כי לזה דרושה מדה גדולה של ענוה.

ודוקא רב יוסף, מצד גודל ענותנותו, הי' יכול לפעול בעצמו שיהי' שמה מזה באמיתיות ובתכלית השלימות.

ה. אך עדיין צריכים להבין, מהו הדיוק ב"טולא דכופיתא" דוקא, ומה השייכות דענין זה למשיח?

והביאור יובן בהקדים ענינו של משיח

(24) ראה בהנסמן בהערה הקודמת – ביאור ע"ד המבואר כאן.

בכלל:

הרמב"ם (בסוף הל' מלכים²⁵) פוסק, שההקדמה לגילויי "משיח ודאי" היא "כוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה", ונוסף לזה – "ילחום מלחמת ה' . . ונצח".

ובדיוק הלשוני – "מלחמת השם" דוקא, כלומר, זו אינה מלחמה סתם שבה כובשים שטח ומצילים את היהודים מצר ומציק הבא לארץ ישראל או אפי' לחו"ל, ואפי' על עסקי תבן וקש²⁶ – אף שגם היא נקראת "מלחמת ה'" שהרי זו מלחמה שמגינה ומצילה יהודים מצריהם, והנוגע בהם כנוגע בבבת עינו של הקב"ה (כפי שהוא אומר בזכרי²⁷); אלא ישנה דרגא עוד יותר נעלית ב"מלחמת ה'", שבמלחמה זו נכלל גם התכלית והנצחון של המלחמה – "ונצח" – בקיום היעודים "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"²⁸, "והי' ה' למלך על כל הארץ"²⁹, עד ש"כמו שאני נכתב כך אני נקרא"³⁰, שהקב"ה יקרא בפי כל באותיות ובניקוד של שם הוי'. ואף שקודם ביאת המשיח ה' מותר רק לכהן הגדול בקדש הקדשים לקרוא בשם זה, אעפ"כ כשיבוא משיח יהי' גילוי אלוקות בעולם באופן כזה – שיקויים הענין ד"כשם שאני נכתב כך אני נקרא".

וכדי שהעולם יהי' מוכן לקבל את הגילוי דקריאת שם הוי' כמו שהוא נכתב, זקוקים למקום וזמן בדוגמת ביהמ"ק בשעה שהכהן הגדול אמר את שם המפורש ביום הכיפורים

(25) פי"א ה"ד.
 (26) ראה שרע"א אדה"ז אור"ח ששכ"ט ס"ז.
 (27) ב, יב.
 (28) שם יג, ב.
 (29) שם יד, ט.
 (30) ראה פסחים נ, א.

בהיותו בקדש הקדשים³¹, וקודם לכן – הי' שם המפורש יוצא מפיו של כהן גדול בהיכל בשעת הוידוים³², ומוכן שבכדי שהעולם יוכל לקבל את הגילוי הזה עליו להיות במעמד ומצב של ביהמ"ק שבו היתה ההארה והגילוי (דשם הוי') בהיכל ובכל מקום בו שמעו את השם המפורש, ומכיון שכאשר משיח יבוא ישמעו וירגישו זאת ("דערהערט ווערן") בכל קצוי תבל ובכל העולם כולו, מוכן שהעולם מוכרח להיות מבורר באופן ד"ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", שהרי לא שייך שתהי' טומאה ביחד עם קדושה וטהרה.

ומובן שבאותו הזמן לא יהי' ענין של היפך הענוה בעולם, שהרי הגמ' אומרת³³ על מי שהוא גבה עינים "איני אני והוא יכולין לדור בעולם".

וזוהו הקשר של רב יוסף לענין המשיח, שענינו של משיח הרי זה ענין הענוה – כי כאשר משיח יבוא יקויים "והי' ה' למלך על כל הארץ", וכפי שהרמב"ם³⁴ מסיים שאפי' אצל אומות העולם יהי' ה"לעבדו כולם שכס אחד"³⁵, אם-כן מובן שבתור הקדמה לזה זקוקים לענין הענוה – ההיפך מ"גבה עינים ורחב לבב"³⁶.

ויובן יותר הקשר המיוחד של רב יוסף עם משיח, (והקשר להתחלת המסכת) ע"פ דברי

(31) כ"ה בהנחה. ואולי הכוונה בנוגע לה"תפלה קצרה" שהי' מתפלל בצאתו מקה"ק (רמב"ם הל' עבודת יוה"כ פ"ד סה"א) "סמוך לפרוכת" (כ"ה הלשון ב"סדר עבודה", משא"כ ברמב"ם). והרי לכאור' הי' מותר לו לומר בשם המפורש גם אז, כמובן מיומא פט, ב. ונצ"ע.
 (32) רמב"ם שם פ"ב ה"ו.
 (33) סוטה ה, א.
 (34) שבהערה 25.
 (35) צפני' ג, ט.
 (36) תהלים קא, ה.

לכל לראש – מצינו בדברי ימי ישראל שכו"כ נשים צדקניות היו בקיאות ולמדניות גדולות בתושבע"פ¹⁰, החל מזמן התנאים¹¹, וכן בדורות שלאח"כ¹², וכמסופר גם בזכרונות דכ"ק מו"ח אדמו"ר¹³ ע"ד הרבניות במשפחתו של רבינו הזקן (וברוח זו נהג כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לחינוך בנותיו).

ועוד ועיקר – שבדורות האחרונים ניתוסף גם בנוגע לכל נשי ובנות ישראל¹⁴.

ובהקדים בנוגע לענין דוגמתו – שבדורות שלפנינו לא היו מוסדות-חינוך לבנות, והתחנכו ברוח ישראל סבא בבתיהן ("כל כבודה בת מלך פנימה"¹⁵), שכל בת קיבלה מאמה ומזקנתה כו', ואעפ"כ, בדורות האחרונים ייסדו גדולי ישראל מוסדות-חינוך לבנות, בראותם שזהו צורך הזמן ("עת לעשות לה' גו"¹⁶), דכיון שבלאה"כ יוצאות מבתיהן ומקבלות השפעה מבחוץ כו', בהכרח לייסד עבורן מוסדות-חינוך שבהם יקבלו חינוך הכשר ועד לחינוך על טהרת הקודש.

ומזה מובן גם בנוגע ללימוד תושבע"פ (נוסף על לימוד ההלכות הצריכות להן) – שכיון שבלאה"כ לומדות הנשים והבנות לימודים שונים שעל ידם "נכנס בהן ערמומית"¹⁷, הרי, לא זו בלבד שמוות ללימוד תושבע"פ, אלא יתירה מזה, ע"פ טעם הלכה זו עצמו – צריך ללמדן תושבע"פ, לא רק לימוד הלכות פסוקות בלי טעמיהן¹⁷, אלא גם לימוד טעמי ההלכות, ועד לשקו"ט שבתורה, שמטבע האדם (איש או אשה) שחפץ ומתענג יותר בלימוד זה, שעיי"ז תהי' אצלן התפתחות החושים והכשרונות ("ערמומית"¹⁸) ברוח תורתנו הקדושה¹⁹.

ומעשה רב²⁰ – בהסכמת גדולי ישראל – שבמוסדות חינוך דבנות לומדים (נוסף על ההלכות הצריכות להן) גם עוד עניני תורה, כנ"ל, וטוב ונכון שיוסיפו בזה כהנה וכהנה.

ומעלה נוספת – שעיי"ז יש באפשרותן לסייע ולהוסיף בתלמודם של בניהם, וגם בתלמודם של בעליהם, שנוסף על חלקן וזכותן "באקרויי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנווי גברייהו בי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן"²¹, יכולות לעזור ולסייע ע"י ההתעניינות וההשתתפות בהלימוד עצמו.

ג. ולהעיר, שענין זה הוא מהחידושים לטובה שבדורות האחרונים:

ונתברר שיצאו מכלל רוב הנשים שאין דעתן מכוונת כו' (ראה פרישה לטור יו"ד סרמ"ו סקט"ו).
 (15) תהלים מה, יד.
 (16) שם קיט, קכו.
 (17) כמו לימוד ספר הרמב"ם, שבזה לא שייך מלכתחילה החשש ד"מלמדה תפלות", וחשיב בנדו"ז כמו תושב"כ.
 (18) להעיר ממארי"ל (ברכות שם) "לעולם יהא אדם ערום ביראה".
 (19) ראה אנ"ק שבהערה 10.
 (20) ראה שבת כא, א. וש"נ.
 (21) ברכות יז, א (ובפרש"י).

(10) "זוהרה מהן שהתוכחו בדברי הלכה וגם הגיהו ספרי בעליהן הגאונים והצדיקים והעירו עליהם עד כי הכריחו להוסיף או לגרוע כפי דרישת ההערה" (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה ע' שלו).
 (11) ולדוגמא: ברוריא בתו של ר"ח בן תרדיון אשתו של ר' מאיר (ראה פסחים סב, ב. עירובין נג, סע"ב. ועוד).
 (12) ראה שם הגדולים להחיד"א מערכת ר'. תשב"ץ ח"ג סי' עח. שו"ת מהרש"ל סכ"ט. וראה גם שארית יוסף (ג.י. תשמ"א) ס"ד. וש"נ.
 (13) ספר הזכרונות ח"ב פרק פ'. ספצ"ב ואילך (ובהוספת לשם – נדפס בסוף הספר).
 (14) לא רק יחיד סגולה שלמדו בעצמן כראוי

הוספה בחיוב הנשים ללמוד תורה בסוף זמן הגלות

קטע משיחת ש"פ אמור, ערב ל"ג בעומר ה'תש"נ – מוגה

- ע"ד חיוב נשי ישראל בחינוך ובלימוד התורה -

א. [.] יש לעורר גם אודות חיובן האמור ובכלל של הנשים בלימוד התורה, אשר, ענין זה נוגע גם לחינוך הבנות:

לכל לראש – הנשים חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן לידע אותן, כמו דיני נדה וטבילה ומליחה ואיסור יחוד וכיוצא בהם, וכל מ"ע שאין הזמן גרמא וכל מצות לא תעשה של תורה ושל דברי סופרים שהן מזהרות בהן כאנשים¹ – ריבוי גדול דהלכות התורה² (והלואי היו כל האנשים בקיאים בכל זה).

ועוד ועיקר – לימוד פנימיות התורה בתורת החסידות שבה נתבארו הענינים דאמונת ה' ויחודו ומהותו ויראתו כו', ובלשון הכתוב³ "דע את אלקי אביך ועבדהו בלב שלם" – שלימוד זה נוגע לקיום ה"ששה מצוות שחיובן תמידי לא יפסק מעל האדם אפילו רגע בכל ימיו"⁴, שגם הנשים חייבות בהן כמו האנשים.

ב. ויש להוסיף בזה – גם בנוגע להלכות שאין צריכות להן ולכל עניני התורה:

אשה שלומדת ענין בתורה גם בהלכות שאין צריכות לה – "יש לה שכר"⁵, ומברכת ברכת התורה⁶ גם על לימוד הלכות שאין צריכות לה.

זוה ש"צו חכמים⁸ שלא ילמד אדם את בתו תורה מפני⁹ שרוב הנשים אין דעתן מכוונת¹¹ וכיו"ב – הנה:

רב יוסף שם³³ "לעולם ילמד אדם מדעת קונו", והוא מקשר זאת לענין דחג השבועות, זמן מתן תורתנו – שעלינו ללמוד מכך שהקב"ה לא נתן את התורה על הרים גבוניים כגון תבור וכרמל וכו"³⁷, אלא דוקא על הר סיני שהוא "מכך מכל טוריא", הנמוך מבין כל ההרים – ענין הענוה, זאת-אומרת, שרב יוסף (שענינו הוא הענין דסיני כנ"ל) אומר, שמכך שהקב"ה בחר לתת את התורה דוקא על הר סיני יש ללמוד שזקוקים לענין הענוה.

[וזהו³⁸ גם מה שהגמ' אומרת³⁹ "קרי רב יוסף אנפשי' ורב תבואות בכח שור"⁴⁰, ומבארים זאת מפרשי הש"ס⁴¹ שרב יוסף אמר כך על עצמו משום שפסוק זה נאמר על יוסף, והרי "שמא מילתא היא"⁴², אזי כשם שיוסף ה' "המשביר לכל עם הארץ"⁴³, עד"ז ה' אצל רב יוסף שעליו אומרים "הכל צריכין למרי חטיא", שה' "המשביר (בר) לכל עם הארץ" בענין התורה, עלי' נאמר "לכו לחמו בלחמי"⁴⁴, שזהו ענין שתי הלחם (חטיה) הקרבים בחג השבועות, וכמ"ש בכ"מ⁴⁵ ששתי הלחם הקרבים בחג השבועות הם כנגד שני הענינים בתורה – תורה שבכתב ותורה שבעל-פה].

37 ראה רש"י סוטה שם ד"ה כל הרים וגבעות – ממגילה כט, א.

38 לכאן ההמשך לדעיל, דמדצ שייכותו של ר"י למ"ת, לכן הוא "מרי חטיא" ששייך לשתי הלחם דשבועות, כנ"ל ס"א.

39 סנהדרין מב, א. משלי יד, ד.

41 שם תוס' ד"ה ורב תבואות ועוד.

42 ראה בארוכה תשובות וביאורים בתחלתו. וש"נ.

43 מקץ מב, ו.

44 משלי ט, ה. וראה הנסמך בהערה 7.

45 ראה לקו"ת אמור לז, ב-ג. שה"ש בד"ה צאו"ר

(כד, ד) ושם פ"ג. ועוד. אה"ת שבועות ע' קב.

ו. עפ"ז יובן מאמר רב יוסף "ואיזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמרי"¹:

כאמור לעיל, בתור הקדמה לענין הגאולה צריך להיות בירור, זיכוך וטהרה של כל עניני העולם (כי ענין הגאולה קשור עם "לחום מלחמת ה' . . ונצח", שאזי יהי ה"והיתה לה' המלוכה", ואפ"ל אצל אינם-יהודים יקויים היעוד "לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכס אחד", כנ"ל); והיות שהגאולה באה ע"י משיח – גואל אחרון, מובן, שגם אצל משיח עצמו צריך להיות עד"ז – ענין שקודם ה' בתכלית השפלות ואח"כ נתברר (וכאמור שענינו של משיח ענוה).

ובהקדים ב' האופנים שמביאה הגמרא⁴⁶ אודות אופן ביאת המשיח:

א) במצב ד"זכו", יבוא משיח באופן דגדלות נפלאה ביותר, כמ"ש⁴⁷ "וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתה".

ב) במצב ד"לא זכו", משיח לא ירכב על ענני שמיא אלא רק על חמור, כמ"ש⁴⁸ "עני ורכב על חמור" – עני הוא מלשון עניו, כי לשניהם יש את אותה הנקודה ואותו התוכן (ענין הענוה).

והנה בחמור גופא אנו מוצאים כמה דרגות:

ישנו חמורו של משיח – אמנם מדובר בחמורו של משיח, שהוא בדוגמת חמורו של ר' פינחס בן יאיר⁴⁹ והחמור שמוזכר אצל משה רבינו⁵⁰ – גואל ראשון, עד לחמור שמוזכר אצל אברהם אבינו "וישכם אברהם

46 סנהדרין צח, א.

47 דניאל ז, ג.

48 זכרי' ט, ט.

49 ראה חולין ז, סע"א ואילך.

50 שמות כ, ד ובפרש"י (מפרד"א פל"א).

1 ה' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ד.

2 ויש לומר, שבימינו אלה, שנמצאים בסוף זמן הגלות ומתכווננים להגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד, "אחכה לו בכל יום שיבוא" – נכללים ב"הלכות הצריכות להן" כו"כ דינים דהלכות קרבנות וכיו"ב.

3 דברי הימים-א כח, ט.

4 אגרת המחבר שבריש ספר החינוך (בסופה).

5 רמב"ם ואדה"ז בהל' ת"ת ספ"א.

6 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס מז: "נשים מברכות ברכת התורה שהרי חייבות ללמוד מצוות שלהן". וראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 37 ואילך.

7 ע"פ הפס"ד שנשים מקיימות ומברכות גם על

מ"ע שהזמן גרמא (שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס ט"ו. וש"נ), וכן נוהגות כולן במצוות מסוימות (שופר וכיו"ב). – והחילוק שבין לימוד הלכות הצריכות ללימוד הלכות שאין צריכות, הוא, שבלימוד הלכות הצריכות חייבות בברכת התורה ("שהרי חייבות ללמוד מצוות שלהן"), ואין זה תלוי ברצונן, ואילו בלימוד הלכות שאין צריכות, תלוי הלימוד ברצונן, וכשלומדות, מברכות ברכת התורה, שבודאי רצונן בה.

8 סוטה כ, א – במשנה.

9 רמב"ם שם.

אזי אודות משיח כתבו כבר בעיתונים כמה וכמה פעמים, ואם-כן כבר מניעה ועיכוב זה גם הוסר; יכול כבר משיח לבוא...

(תרגום חפשי משיחת אור לג' סיון ה'תשל"ט - בלתי מוגה)

תובעים בזרוע "עד מתי"... ופועלים

וכולנו יחדיו, בתוככי כלל ישראל, הולכים, מתוך ריקוד, לארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", אשר, לאחר ש"צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיזרן לבין האומות", הגיע כבר זמן הגאולה, "כלו כל הקיצין", ועד שתובעים בזרוע ("רחוקים מצדקה") "עד מתי"... ואכן **פועלים** שהקב"ה מקבל את תביעתם, ומקבץ את כל בני" מהגלות, "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", כאמור, כהרף עין, בשעתא חדא וברגעא חדא.

(משיחת ערב חג השבועות ה'תשמ"ז - בלתי מוגה)

מפתח התיבה נמצא בידו של כל אחד ואחת וביכלתו לפותחה בכל עת שירצה

וכן תהי' לנו - בפועל ובגילוי ממש, שכן, הענינים דלעתיד לבוא כשלעצמם ישנם כבר עתה, אלא, שנמצאים בהעלם, כמשל האבנים טובות ומרגליות שמונחים בתיבה שלעת-עתה היא סגורה, אבל, מפתח התיבה נמצא בידו של כאו"א, וביכלתו לפותחה בכל עת שירצה, ובמילא, בעמדנו ביום האחרון דימי התשלומין, יש לרצות ולפעול שימים אלו יהיו ימים אחרונים גדלות, שעות אחרונות, עד לרגעים אחרונים גדלות - עי"ז שמוסיף "מצוה אחת", מעשה אחד, דיבור אחד ואפילו מחשבה אחת, שע"ז "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה".

(משיחת ליל י"ב סיון ה'תשמ"ז - בלתי מוגה)

יש מעלה בענין הצל בפרט זה - שעל ידו יוכלו לסבול את התוקף של הלעו"ז (אבל בכללות צל הוא ענין של העלם והסתהר).

וע"כ אומרים, שכאשר משיח יבוא, מתי שיהי' "ייתי ואחמיני"⁵⁴, העולם יתברר אז בתכלית השלימות, עד שאפי' מ"כופיתא דחמרי"⁵⁵ יהי' צל שיגן על רב יוסף.

ז. והנה, בדברי רב יוסף "ייתי" - "ובלבד שאראנו" (כפרש"י), ישנו דיוק נפלא הקשור לעבודתו:

רב יוסף הרי הי' "סגי נהור"⁵⁵, ומובא בספרים (ובעל סדר הדורות אף מעתיק זאת בערכו⁵⁶) שהדבר נגרם עקב פרישותו בתכלית מעניני העולם, וכמסופר⁵⁷ שרב יוסף חיפש עצה איך להמנע מנסיונות העולם ולהיות מופרש מ"חיוזו"⁵⁸ דהאי עלמא" - הלך וישב בחשך ואפילה משך זמן ארוך, לאחמ"כ צוה שיביאו לו אבני שיש מאירים והסתכל בהם עד שנהי' "סגי נהור", רחמנא ליצלן, וכך הגיע לתכלית הפרישות מעניני העולם.

ולכאורה הרי זה חובל בעצמו, שאמנם פטור מדיני אדם אך חייב דיני שמים⁵⁹?

והענין יובן ע"פ פסק-דין שמביא אדמו"ר הזקן בהל' נזקי גוף ונפש⁶⁰, ש"אין לאדם רשות על גופו כלל להכותו, ולא לביישו ולא לצערו בשום צער כו' אא"כ עושה בדרך תשובה", כלומר, כיון שהאדם אינו בעל הבית

בבוקר ויחבוש את חמורו⁵¹, כמבואר במדרשים ועוד יותר בספרי קבלה וחסידות - אך אעפ"כ הרי מדובר בבהמה שאינה טהורה;

וישנו "חמור למשאו", שאמנם משתמשים בו לענינים המותרים כגון משא וכו', שהרי חמור אסור באכילה אך מותר בהנאה, ואדרבה, לשם כך הוא נברא כמו שנאמר "כשור לעול וכחמור למשאו"⁵², שהשור נברא בשביל העול והחמור עבור המשא, עד שכאשר משבחים את יששכר שענינו לימוד התורה - אומרים: "יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים"⁵³, היינו, שענין התורה קשור עם "חמור למשאו", וא"כ ענין זה הוא דבר המותר - אעפ"כ הרי הוא בהמה האסורה באכילה;

ויש חמור סתם כפי שהוא בעל חי שזוהי דרגא נעלית יותר מצומח, עאכו"כ מדומם,

ולמטה יותר - הדברים שאותם אוכל החמור, אשר הופכים להיות דם ובשר כבשרו (ע"ז אדם האוכל),

ומכך משתלשלת דרגא נחותה יותר - הענין דפסולת, שזו דרגא הכי תחתונה בחמור, שאפי' ביחס לדרגת החמור (בעל חי) היא ענין של פסולת - "כופיתא דחמרי".

וישנה דרגא נחותה יותר אפי' מזו - "טולא דכופיתא דחמרי", הצל של הפסולת, שהצל הרי הוא תוצאה ומסובב מהפסולת, וממה נהי' צל - לא מדבר המאיר, אלא אדרבה, מדבר המסתיר ומעכב על האור, בין אם אור השמש ובין אם אור אחר [ורק בגלל הסיבה שהצל צריך להגן מחבלי משיח וכיו"ב,

54 נסמן בהערה 23. וראה בפרש"י.

55 ראה ב"ק פז, א וברש"י שם: סגי נהור הוה.

56 בסדר תנאים ואמוראים.

57 סדר הדורות שם. וראה לקו"ש ח"ה ע' 138

ובהנסמן שם.

58 נסמן בסה"מ מלוטט ח"ד ע' קעח הע' 15.

59 משנה ב"ק צ, ב ובתוספתא שם ספ"ט.

60 בשו"ע (ח"מ) ח"ז ס"ד.

51 וירא כב, ג. וראה פרש"י הנ"ל. וראה לקו"ש

ח"א ס"ע 70 ואילך.

52 ע"ז ה, ב.

53 ויחי מט, יד.

מי הם החכמים ומי הם הסוסים ולאן נוסעת העגלה?...

[. .] כמו כן ב"זמן מתן תורתנו" מידי שנה בשנה, שאז חוזרים ונשנים כל הענינים שהיו במתן-תורה בפעם הראשונה, כמש"נ "והימים האלה נזכרים ונעשים" – הרי זה באופן שהקב"ה נותן את התורה לכל בני"ב בשוב ממש.

ואם יטען שאינו מרגיש זאת – הרי ידוע פתגם וסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שתוכנו, שהעובדה שה"סוסים" – נפש הבהמית – אין להם שום מושג בענינים שמדברים החכמים שיושבים ע"ג העגלה שנוסעת לקבל פני משיח צדקנו... – אינה משנה את המציאות כלל וכלל!

(משיחת יוס' ב' דחג השבועות ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

ההכנה לגאולה מקטינה את צער הפרידה והגעגועים

כאשר יהודים צריכים לנסוע איש איש למקומו, יודעים הם שפרידה זו אינה אלא לזמן קצר בלבד, שהרי תיכף ומיד בא משיח צדקנו, ואז יתקבצו כל בני"ב מכל מקומות מושבותיהם – "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", עד שאפילו יהודי אחד לא ישאר בגלות – וכולם יחדיו יפגשו בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובבית המקדש (שבו נמצא קדש הקדשים), ומכיון שגם בזמן הגלות (ימי חול) זוכרים ומתכוננים לגאולה (שבת), הרי זה מקטין את צער הפרידה והגעגועים, ולכן, גם כאשר נמצאים עדיין בגלות, ממלא כאו"א את תפקידו ושליחותו מתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך רגש של אחדות עם כל שאר בני"ב, אשר עי"ז גופא ממחרים עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

(משיחת אור ל"א סיון ה'תשד"מ – בלתי מוגה)

לפי העיתונים משיח כבר יכול לבוא...

נהגו פעם לומר אצל חסידים (בשמם של גדולים), שכאשר משיח יבוא, יכתבו אודותיו בעיתונים.

אפי' על גופו (עאכו"כ לא על כל העולם), אלא הגוף הוא מנסיו של הקב"ה, והוא מסר לו אותו בתור שומר בלבד כדי שישמור עליו [ויומתק יותר שמצינו לשון שמירה בגוף בכתוב "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם"⁶¹, והפירוש בזה (עד שזה נוגע להלכה) – שיש לשמור על בריאות הגוף (וע"פ פס"ד הנ"ל יובן ביותר הדיק בלשון הכתוב "ונשמרתם" – כי הגוף הוא מנסיו של הקב"ה והאדם הוא רק שומר עליו)] לכן פוסק אדה"ז שיהודי אסור לו לצער בעצמו את הגוף "אא"כ עושה בדרך תשובה",

– רק במקרים מיוחדים הקשורים עם ענין התשובה לא חל איסור זה, ולצורך כך מותר לאדם לצער עצמו. והטעם לזה מביא בהמשך ההלכה – "שצער זה טובה היא לו להציל נפשו משחת", היינו, כשם שפעמים עושים דבר קטן המצער על מנת להרויח על ידו דבר גדול, עד"ז בענין התשובה – היות וזה כל כך נוגע לו מותר לו לצער את הגוף, מאחר שאין זה היזק לגוף אלא עושה זאת להרויח ריוח גדול, שזהו פירוש הפשוט של טעם דין זה.

עפ"ז מובן בפשטות שרב יוסף לא הי' "חובל בעצמו", כיון שהשתמש בעצה הנ"ל להיות בתכלית הפרישות, והבירור אצלו (ענין התשובה) הי' באופן כזה שלא רצה להתעסק עם ה"חיזו דהאי עלמא".

ובזאת יובן מדוע מדייקת הגמרא ומשתמשת בלשון ראי', הן בנוגע לאמוראים האחרים שאמרו "ייתי ולא אחמיני" – ענין הראי', והן ובעיקר בנוגע לרב יוסף שאמר "ייתי" – "ובלבד שאראנו" (כדיוקו של רש"י), אף שמדובר כאן לא רק על ראיית המשיח, אלא גם אודות שמיעת תורתו עם כל עניני

(61) ואתחנן ד, טו.

ההשפעה הקשורים למשיח – כי בזה ישנו דיוק נפלא:

רב יוסף אמר זאת גם בתור בקשה שיזכה לכך, וגם מפני שבביאת משיח הרי תבטל הסיבה שבגללה נהי' "סגי נהור" (כדי לא לראות את ה"חיזו דהאי עלמא"), כי העולם יהי' אז מבורר ויוכל לראותו, החל מראיית המשיח ואח"כ כבר יוכל לראות את כל העולם כפי שהעולם נראה כאשר יבוא משיח.

ח. במה מתבטא ענין הראי' היום ברוחניות הענינים?

הנה מובא בספרים שצריך להיות "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה"⁶², ומתעוררת התמיהה: מתי שייך לעשות עבירה – דוקא כאשר לא יראני אדם⁶³, וכפי שריב"ז בירך את תלמידיו "שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם"⁶³, אך האם יתכן שהאדם יראה "מי ברא אלה" ואעפ"כ "נכנס בו רוח טעות"⁶⁴ ויעבור עבירה?

והתירוץ הוא: כשם שרב יוסף מצד עבודתו בקדושה לא ראה את ה"חיזו דהאי עלמא", כך זה משתקף להיפך בלעומת-זה, כמ"ש⁶⁵ "עינים להם ולא יראו". אבל כאשר יבוא משיח, יקויים הפסוק "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו"⁶⁶, אשר זהו אחד מהשינויים שיהיו בעולם לאחר שיתגלה בו משיח צדקנו.

וזוהו הקשר של רב יוסף לסוגיא המדברת בענין עקבתא דמשיחא, כי כדי לקרב את המעמד ומצב ד"ייתי ואראנו", צריכים

(62) ישעי' מ, כו.

(63) ברכות כח, ב.

(64) סוטה ג, א. וראה תניא פכ"ד.

(65) תהלים קטו, ה. קלה, טז.

(66) ישעי' מ, ה.

לתבוע ביאת המשיח באופן של "חוצפה"

והנה בעניינים שבסוף מסכת סוטה הנ"ל יש לומר, בנוגע לענין אחד מהם, שמובן גם בפשטות שהכוונה בו הוא לטוב הנראה והנגלה, והוא הענין ש"בעקבות משיחא (ובפרט שנמצאים אנו בסוף סופן של עקבות משיחא) חוצפא יסגי":

כמדובר כמ"פ, כבר נפסק בתורה ש"כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה"², וזהו לכל הדעות, ולכן צריך יהודי להראות שהוא רוצה את זה באמת (והרי התשובה היא "ביומא חדא בשעתא חדא וברגעא חדא"³),

ולכן עליו לצפות לביאת המשיח ולתבוע אותו עד באופן של "חוצפה", שחוצפה כלפי שמיא מהניא⁴,

כי למרות שלכאורה זוהי חוצפה כלפי שמיא כביכול, אבל כן הוא פס"ד ברור בתורה (כמו שהובא מהמדרש, הרוקח וכמה ספרים עד לחיד"א⁵, היינו שזהו ענין המובן בפשטות הן לספרדים והן לאשכנזים), שזהו ענין הכרחי וביחד עם זה זכות הכי גדולה, שיהודי צריך להתפלל וכו' אשר "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" – יהי' במהרה בימינו ממש.

וזהו ציווי התורה שהוא גם נתינת כח, שבאם הגאולה מתעכבת לכהרף עין, או אפילו לחלק מזה, עליו לתבוע ובכחו לדרוש והקב"ה ממלא את בקשתו שזה יהי' בעגלא דידן ממש, עד – במהרה בימינו ממש,

ולא זו ("בימינו") בלבד, אלא גם כל רגע ורגע נוגע בזה, "כל רגע ורגע עביד עבידתי", שה"עבידתי" האמיתי של כל רגע שבעקבתא דמשיחא הוא –

להוריד ולהמשיך למטה את הגאולה האמיתית והשלימה שהיא עומדת ומוכנה למעלה, שתתגלה ותרד תיכף ומיד, ובאופן של גילוי עד – לעיני בשר,

עד אשר "מלאה הארץ דעה את ה'", כמו שפירש הרמב"ם⁶ שהכוונה בזה גם ל"כל העולם", היינו כל השבעים אומות, שעסקם יהי' "לדעת את ה' בלבד", ושהוא אלקי ישראל, "מלך ישראל וגואלו",

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.
(משיחת ערב חג השבועות ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

1) 'התוועדות' תשמ"ו ח"ג ע' 461 ס"ב.
2) סנהדרין צז, ב.
3) זח"א קכט, סע"א.
4) סנהדרין קה, א.
5) ראה לקו"ש ח"ל ע' 183. וש"נ.
6) הל' מלכים בסופן.

ויש לומר החידוש בזה שדוקא "כופיתא דחמרי" מרפא את צער המילה:

הרמב"ם במורה נבוכים⁶⁹ מבאר, שאחד מהטעמים למצות מילה הוא ההחליש את התאוה הקשורה בה.

וענין זה קשור ל"כופיתא דחמרי", כפי שנאמר ביחזקאל⁷⁰ בנוגע למצריים השטופים בזמנה⁷¹ ש"בשר חמורים בשרם גו"⁷², שזה הרי קשור עם התאוה הנ"ל.

וזהו החידוש במנהג זה שמביא הרגוצובי, שאפ"ל חמור כפי שנמצא בעולם הזה לפני ביאת המשיח, כבר החל הבירור שלו עד לאופן שהפסולת שלו – שהיא הרי תכלית הנפילה בחמור גופא, כמדובר לעיל – מועילת לרפא את ענין המילה המחליש את התאוה ד"בשר חמורים בשרם".

וכאן אנו רואים, כאמור לעיל, איך שעוד לפני ביאת משיח הרשות והיכולת נתונה מצד הבריאה לברר את ענין החמור עד אפ"ל את ה"כופיתא דחמרי", ובאופן שזה מחליש את הענין שלו עצמו (בלעו"ז).

יו"ד. כעת יובן עוד יותר מדוע דוקא רב יוסף אמר "ואיתיב בטולא דכופיתא דחמרי", כי רב יוסף גם אמר על עצמו "ורב תבואות בכח שור" (כאמור לעיל), וכמובא בתוס' שזה קשור עם יוסף וכו' שענינו הי' "ויוסף הורד מצרימה"⁷³ – מקום שקשור במיוחד עם תאוה הנ"ל, ושם הוא עמד בניסיון וכו',

– באם הנסיון הי' קורה בארץ ישראל אין בזה פלא כ"כ גדול, אולם כאשר אומרים

בעקבתא דמשיחא – בסיום זמן הגלות – לסיים את עבודת הבירורים בעולם, להשלים (ולברר) את השייכים הקשורים לעקבתא דמשיחא כדי להגיע ל"וראו כל בשר יחדיו", שיראו אלוקות, וידאו בגלוי איך הקב"ה בעה"ב לבירה זו, שאז כל הענין דרוח הטומאה אינו שייך כלל, שהרי הוא רואה אלוקות – "ראו מי ברא אלה" – כאן למטה. ולשם כך הוא זקוק להיפך מ"עינים להם ולא יראו", כלומר, שלא ישתמש בעיניו כדי לראות את ה"חיוז דהאי עלמא", אלא לנצל את עיניו כדי לראות מה קורה במרום "שאו מרום עיניכם", שאזי רואה "מי ברא אלה".

*

ט. ידוע הכלל⁶⁷ שכל העינים דלעתיד לבוא תלויים ומגיעים ע"י מעשינו ועבודתינו משך זמן הגלות. ומזה מובן, שגם בזמן הגלות צריך להיות מעין העיניים דלע"ל, מדה כנגד מדה.

וכן בעניינו, שבעקבתא דמשיחא, עוד קודם ביאת המשיח, זקוקים לענין שהוא "מעין" מה שאמר רב יוסף "יתי ואזכי ואיתיב בטולא דכופיתא דחמרי".

ויובן בהקדים דבר פלא:

הרגוצובי⁶⁸ מקשר את הענין ד"איתיב בטולא דכופיתא דחמרי", עם מנהג בארץ ישראל המובא בתשובות הגאונים, שהיו מרפאים את הרך הנימול ע"י רעי של חמור.

ובזה הרי רואים, שעוד קודם ביאת המשיח כבר ישנו ענין טוב ב"כופיתא דחמרי" בגלוי, שזה מרפא את ענין המילה.

69) ח"ג פל"ה ופמ"ט.
70) כג, כ.
71) יבמות צח, א.
72) ראה מפרשי התנ"ך שם.
73) וישב לט, א.

67) תניא רפ"ז.
68) צפע"נ לסנהדרין קו, א.

המדור מוקדש לעילוי נשמת ר' יצחק ב"ר יחזקאל ע"ה בן זכרי' – נלב"ע ביום ה' ניסן ה'תשס"ג יח"ד שיקיים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש

עתה יש לנו את זה כפשוטו ממש!

וכמובן גם מפס"ד הרמב"ם¹⁷: "באותו הזמן כו' לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד", וע"פ הידוע שלאחרי ביאת משיח גופא יהיו כמה תקופות שימשכו משך זמן, וכפי שהגמ' בסנהדרין אומרת¹⁸ ש"דורו של משיח ג' דורות" (עם כל הפירושים בזה) – הרי מובן, שבענין זה ד"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד" (שיהי' "באותו הזמן"), יתעלו כל הזמן מתקופה לתקופה, משום שאז יגדלו יותר ויותר בלימוד התורה בכלל, ובפרט בידיעת ה' ("לדעת את ה'") ובידיעת תורתו של משיח, ועאכ"כ שיגדלו גם בידיעת מצבו של משיח עצמו, כיון שילמד תורה את כל העם כולו¹⁹.

לכן גם אז (לאחרי ביאת המשיח), תהי' הצעקה ד"משיח נאו' באופן ד"כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלקים" כיון שיחתרו להשיג דרגא נעלית יותר במצבו של משיח כו'.

אבל עכשיו, לא זקוקים להגיע ל"כאיל תערוג על אפיקי מים גו'" שיהי' לע"ל, כיון שעתה יש לנו את זה כפשוטו ממש!

ז. מכך ישנה הוראה לכל יהודי, שעליו לזעוק – עוד לפני הגאולה – "כאיל תערוג על אפיקי מים" [שזה עוד יותר מ"ווי וואַנט משיח נאו' (כנ"ל)] – כפי שדוד המלך אמר זאת, "דוד מלך ישראל חי וקיים"²⁰ בתור "מלך ישראל" גם עכשיו, ואמר זאת בספר תהלים שלו בתור "נעים זמירות ישראל" בשם כל ישראל²¹, בשביל כל ישראל ובשליחותו של כאו"א מישראל, אשר "שלוחו של אדם כמותו"²² ממש.

ויה"ר שמהדיבור בזה וע"י מעשינו ועבודתינו בכלל, נכנס בפועל מתוך קפיצה וריקוד לגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי' הגילוי של מעשינו ועבודתינו באופן ד"ונגלה כבוד ה' גו"²³, בשמחה ובטוב לבב, ובגלוי ממש.

(תרגום פה"ש משיחת יוס' ב' דחג השבועות היתשמ"ה – בלתי מוגה)

- 17) ה' מלכים ספי"א.
 18) צט, א.
 19) ראה רמב"ם ה' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו ז', א ואילך. ובכ"מ.
 20) נוסח קידוש לבנה - מר"ה כה, א.
 21) ש"ב כג, א. ורה שהש"ר פ"ב, ד. בתחילתו.
 22) ברכות לד, ב. וש"נ.
 23) ישע"י מ, ה.

שהוא עמד בנסיון בארץ מצרים, ארץ הקשורה במיוחד עם ענין הנ"ל (וכאמור לעיל שעליהם נאמר "בשר חמורים בשרם"), ובמצרים גופא – בעיר הבריה, ושם גופא במצב דעבד פוטיפר שר הטבחים, ובמעמד ומצב כזה עמד יוסף בנסיון – היפך הענין דמצרים ש"בשר חמורים בשרם"!

לכן הוא נקרא בשם יוסף הצדיק במשך כל הדורות.

ומהיכן ה' לו את הכח לזה – אומרת הגמרא בסוטה⁷⁴ ורש"י מביא זאת בפירושו על התורה⁷⁵ "שנראית לו דמות דיוקנו של אביו" – יעקב אבינו, ויעקב הרי ה' זה שאמר "כחי וראשית אוני"⁷⁶, וכפי שרש"י מפרש שם שהיתה אצלו שמירת הברית בתכלית, עד כדי כך, שאף שבלידת ראובן ה' בן פ"ד שנה, בכל זאת אמר שזה "ראשית אוני"; ולכן כאשר נראתה ליוסף "דמות דיוקנו של אביו" זה נתן לו את הכח ופעל עליו לעמוד בנסיון.

יא. ענין זה קשור גם עם המדובר בסיום מס' סוטה על זמן הגלות כו', כמבואר בספרים⁷⁷ שאריכות הגלות קשורה עם ענין שמירת הברית, וחסידי מסבירים שזהו אחד הטעמים לכך שאדמו"ר הזקן מביא באגרת התשובה⁷⁸ דוגמאות מענין שמירת הברית בעיקר, מפני שזה נקרא "אגרת התשובה", וע"י תשובה על ענין זה שהוא הסיבה לאריכות הגלות, נפעל ה"ישראל עושין תשובה" ומיד הן נגאלין⁷⁹.

74) לו, ב.

75) וישב לט, יא.

76) ויחי מט, ג.

77) ל"ת מהאריז"ל עה"פ ישע"י יט, כ. ועיין ג"כ בסהמ"צ להצ"צ מצות פו"ר ספ"א.

78) פ"ג.

79) רמב"ם ה' תשובה פ"ז ה"ה.

וזהו⁸⁰ החידוש שיהי' לע"ל, כאמור לעיל, שאז יראו איך אפי' חמור בציור של חמור יתעלה לאופן שמש"ח יהי' "עני ורכב על החמור" – שזה בא ע"י לימוד התורה עכשיו באופן ד"חמור למשאו", וזה פועל שאפי' "כופיתא דחמרי" יגן על רב יוסף – שלכן נפעל ה"אראנו" היפך הענין ד"סגי נהור".

וכיון שרב יוסף קשור לכל הדור, שהרי "הכל צריכין למרי חטיא", אזי ענין זה נמשך בכל הדור ובכל העינים.

יב. המבואר לעיל – שרב יוסף נקרא "סיני" ו"הכל צריכין למרי חטיא" – קשור גם עם דברי רב יוסף בסיום מס' סוטה "אל תתני ענוה דאיכא אנא".

הגמ' בסוף מס' ברכות ובסוף מס' הוריות מבארת את החילוק בין רב יוסף לרבה: שרב יוסף ענינו "סיני", ורבה ענינו "עוקר הרים".

רואים בטבע, שכדי להיות חריף ו"עוקר הרים" לא מתאימה מדת הענוה, מאחר שאופן הלימוד ד"עוקר הרים" הוא בצורה של קושיות ופלפול, סותר ובונה וכו', עינים הבאים מהתנשאות כפי שנראה בפשוטות. והגם שהתנשאות זו באה מצד הקדושה, שהרי מדובר ב"צורבא מרבנן"⁸¹, ובלשון הגמרא⁸²: "אורייתא היא דקא מרתחא" – מכל מקום, התורה פועלת בו לעמוד בתנועה של הגבהה והתנשאות דוקא, "דקא מרתחא לי".

משא"כ "סיני", "מרי חטיא" – התורה פועלת בו את ההיפך מענין ההתנשאות, היות

80) בסרט ההקלטה נשמע כ"ק אד"ש מה"מ אומר כאן, שזהו גם הקשר דאמר רב יוסף לא תיתי ענוה דאיכא אנא, שזה קשור עם שמירת הברית הקשורה עם ביאת משיח צדקנו (לא ברור השייכות – המו"ל).

81) ראה שבת קיח, סע"ב ואילך.

82) תענית ד, א.

וכדי לקלוט את מה שיומץ – הלכה, משנה או ברייתא – עליו לעמוד בתנועה של מקבל ותלמיד ולא לערב את סברותיו ונטיותיו וכו'. ואם יש לו סברות משלו, הנחות משלו ופולפולים משלו ("אייגענע"), אין ביכולתו לקבל את דברי הרב בשלימותם.

[לכן מובא בספרים⁸³ המבארים ומסבירים כיצד צ"ל אופן הלימוד, שבתחלת הלימוד צ"ל "למיגרס", ורק אח"כ יש ללמוד לעיון, כי קודם צריכים לקלוט ולדעת ענינים בתורה, ואח"כ אפשר לפלפל בהם בעצמו]

וזה ה' ענינו של רב יוסף – "מרי חטיא", שהוא רק קלט את הענינים, ומאחר שה' תלמיד הטרוד לקבל את הענינים – הנה "אידי דטריד למבלע לא פליט"⁸⁴, שזהו ענין העונה.

יג. מכל הנ"ל מובן הקשר דמס' סוטה בכמה פרטים לענין זמן מתן תורתנו וההכנה לזה, עד לסיום המסכת – אמר רב נחמן "לא תתני יראת חטא דאיכא אנא":

בתור הקדמה לחכמת התורה נדרש הענין ד"יראת חטא", ועל זה הרי אומרים "אם אין יראה אין חכמה"⁸⁵, ולאיזה יראה הכוונה – לא ליראה עילאה אלא ליראה תתאה, יראת

חטא (כמבואר בתניא⁸⁶, נוסף על המבואר בספרי המוסר והחקירה).

יחד עם זה ועוד קודם לכן צריך להיות הענין ד"לא תתני עונה דאיכא אנא", הנפשי כעפר לכל תהי", ודוקא אז נפעל הענין ד"סיני"⁸⁷, שזה ה' ענינו של רב יוסף ביחד עם ענין העניות.

והנהגה כזו פועלת שתסתיים גם הסוגיא דעקבתא דמשיחא, ויקויים ה"ייתי" – "ובלבד שאראנו",

ונפעל ה"ילחום מלחמת ה" וינצח, שרק אז יושלם בירור העולם, ולכן הבירור של ה"כופיתא דחמרי" כעת הוא רק ענין של רפואה (וכנ"ל מה שהרוגוצובי מביא מתשובות הגאונים שעיי"ז מרפאים את צער המילה),

משא"כ לע"ל, ענין זה ה' באופן גלוי בכל העולם כולו – ש"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ",

ויבוא משיח צדקנו, "וילמד תורה את כל העם כולו"⁸⁸ "למקטנם ועד גדולם"⁸⁹, בקרוב ממש ובעגלא דידן, בשמחה ובטוב לבב.

86 ספכ"ג. רפמ"ג.

87 כנ"ל סוס"א.

88 ראה רמב"ם הל' תשובה ספ"ט. לקו"ת צו יז, א ואילן. ובכ"מ.

89 ירמי' לא, לג.

83 ראה רש"י נדה ז, סע"ב ד"ה הא קמ"ל – ע"פ שבת סג, א.

84 ע"פ לשון חז"ל – חולין ח, ב.

85 אבות פ"ג מ"ז.

מדור ה'דבר מלכות" מוקדש לעילוי נשמת ר' יוסף ארי' לב בן משה באר ע"ה ולעילוי נשמת אשתו מרת חשא בת נטע אורי ע"ה זיסק יה"ד שתיכף ומיד ממש יקויים העידו "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה ולזכות כל משפחת זיסק שיחיו – לברכות עד בלי די

– ליובאוויטש אינה מתביישת בזה, ואשרינו שזכינו לכך; אבל אין לטעות ולחשוב שזהו ענין של ליובאוויטש, ונוסף לכך גם להיות מונחים בטעות! הרי טעות כזו היא אינה בערך כלל לאדם שלומד חומש ויודע את פירוש המלות בסידור "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" "ותחזינה עינינו כו" – לאדם כזה בודאי אין צורך להסביר שצריכים לצעוק "ווי וואָנט משיח נאָו!"

בשלמא שהצעקה תהי' "כאיל תערוג על אפיקי מים" – לכך יש לדעת קודם מ"ש בספר תהלים של דוד המלך, צריכים רצון לומר תהילים ולהבין את פירוש המלות, ואלו המרעישים נגד הצעקה "משיח נאָו" כנראה לא למדו תהילים כלל!...

אבל (כדי לצעוק "משיח נאָו") אין צורך להגיע לתהילים – כיון שזה כתוב מפורש בסידור, כנ"ל.

עד כמה עמוק חדרה הגלות וכמה חסר בענין "משיח נאָו" גם אצל השייכים לנו

ה. אם-כן, נשאלת השאלה: כיצד אפשר לבוא ולשאול – היתכן שצועקים "ווי וואָנט משיח נאָו" (הרי זה מפורש בסידור)?

אלא שאין זו שאלה כלל, כיון שנמצאים בחושך כפול ומכופל דגלות, במילא יכול להיות דבר שכזה! והראי', שאפילו כאשר שואלים שאלה זו את השייכים לנו ("ביי אייגענע"), שעליהם לדעת את התשובה – גם הם מתבלבלים, מכניסים לי את השאלה ומחכים לתשובה, והתשובה צריכה להגיע וכו'.

ובזה גופא גם רואים עד כמה עמוק חדרה הגלות וכמה חסר בענין ד"נאָו" גם אצל השייכים לנו (ובמילא אין שום פלא מדוע זה חסר באלו שאינם שייכים לנו ("בא ניט אייגענע")) [..].¹³

ו. ויה"ר שמהדיבור אודות "משיח נאָו" ואודות "כאיל תערוג על אפיקי מים" עוד לפני ביאת המשיח – ימשך כן גם לאחר ביאתו; שהרי ע"פ הכלל ד"מעלין בקודש"¹⁴ מובן, שלאחרי ביאת המשיח תהי' עלי' בקודש בכל הענינים שעושים עכשיו, כולל הצעקה "משיח נאָו" באופן ד"כאיל תערוג על אפיקי מים", וכמבואר באגה"ק¹⁵ שגם לע"ל – כשיקויים היעוד¹⁶ "זאת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" – יהיו עליות בקדושה עצמה, "מעלין בקודש",

13) כאן הושמט קטע מהנהחה בענין גלות שחדרה אפי' למזכירים והנהגתם. המו"ל.
14) ברכות כח, א. וש"נ.
15) סו"ס כו.
16) זכרי' יג, ב.

כולם מאמינים שיחנו רבי - אך יש לדעת גם מיהו הרבי!

”וגם כך יאמינו לעולם” (מהקריאה בתורה בחג השבועות)

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת ”יהי המלך”*

א. בהתוועדות יום א' דחג השבועות ה'תש"ד (בסעודה) סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹:

אחרי הפעמים הראשונות שאדמו"ר הזקן בא ממעזריטש, ונודע שהוא משתייך לעדת החסידים, הורידו המתנגדים בוויטבסק את חמיו² ממינוי הכבוד שהי' לו שם ("אויס בעל דעה אין שטאַט"). ומובן, שהרדיפות על אדמו"ר הזקן היו גדולות ביותר³.

אף-על-פי-כן, הי' לאדמו"ר הזקן מנין אנשים שמקושרים אליו. והגם שהמנין הי' "כחוש" [”א מאַגערער” - בלשון זה השתמש הרבי בסיפורו⁴], כלומר, שביניהם היו גם אנשים פשוטים, אך כיון שכבר הי' לו מנין משלו (”א אייגענעם מנין”), עדה שלימה - אמר אדמו"ר הזקן שהוא לא מפקח משניהם. כ”ק מו"ח אדמו"ר לא פירש אז מי הם השניים⁵.

בין מנין זה הי' ר' שלמה "לעקאח מאכער" - שנקרא בשם זה משום שהתפרנס מאפיית עוגות "לעקאח" לסעודות מצוה [בזמן ההוא לא הי' שייך לאכול "לעקאח" סתם אלא רק בסעודת מצוה], ועי"ז הכיר את כל תלמידי החכמים בעירו שנהגו להזמיןם לסעודות מצוה לכבוד המזמינים והמוזמנים.

ר' שלמה סיפר, שבשנת תקל"א - היינו עוד בחיי המגיד - התוועד אדמו"ר הזקן עם המקושרים שלו בשלשת ימי הגבלה, ודיבר בענין שאמר הקב"ה למשה רבינו בשלשת ימי הגבלה: "הנה אנכי בא אליך בעב הענן וגו' וגם כך יאמינו לעולם⁶."

ושאל אדמו"ר הזקן: הרי לכאורה זה נראה כשוחד, שבגלל שמשה עשה את עבודתו להביא את בני ישראל להר סיני, מבטיח לו הקב"ה "וגם כך יאמינו לעולם"?

עם הארץ לת"ח. ובמיוחד כשבאה מכה גביר לכה ת"ח (ע"פ סה"ש שם. ע"ש).
(4) שם ע' 137.
(5) [הערות כ"ק אד"ש]: אבל הדגיש שאין הכוונה לאותם השלש שהזכיר לעיל (בסה"ש שם סי"ג).
(6) יתרו יט, ט.

(* בשיחה זו הוספנו מס' תיקונים ע"פ עותק מהגהת כ"ק אד"ש על סה"ש תש"ד שהגיע לידינו (צילום ממנו נדפס ב"יהי המלך" שסג ע' 6). המו"ל.

(1) סה"ש תש"ד ע' 131 סי"ג ואילך.
(2) הר' יהודא ליב סגל.
(3) ובפרט מצד חמיו - ששנאת גביר לתלמיד חכם היא "שנאה הבאה מחמת קנאה", יותר חזקה משנאת

אין לו "אפיקי מים" הוא מתבטל ממציאותו ("אויס מציאות")!

וממשיך ואומר אח"כ בפרק התהילים את הטעם (מדוע בני ישראל צועקים שרוצים משיח באופן שזה נוגע בנפשם): "באמור אלי כל היום אי' אלקיך", ומפרש המצודת דוד⁷: "בעבור שאויבי אמרו לי אי' אלקיך, אם אלקים הוא יקום ויעזרך".

כלומר, זו הסיבה לצעקת בני ישראל שרוצים משיח ולכך שהגאולה נוגעת בנפשם (מחמת טענת הגוים הנ"ל).

והנה בהמשך הפרק חוזר לשון זה פעם שני⁸: "באמרם אלי כל היום אי' אלקיך". ויש לבאר הסיבה שהוא חוזר ע"כ פעמיים - משום שבזה מוסיף עוד ענין:

הפירוש הפשוט של "באמור אלי כל היום אי' אלקיך" הוא - שהגוים אומרים כל היום לבני ישראל "אי' אלקיך", "אם אלקים הוא יקום ויעזרך".

אבל ישנו בזה עוד פירושו¹⁰: "כל היום" אינו בא בהמשך לתיבות שלפניו "באמור אלי" (כפירוש הפשוט שכל היום הגוים אומרים "אי' אלקיך"), אלא שייך לתיבות שלאחריו - "אי' אלקיך", כלומר, הגוים שואלים את בני ישראל "כל היום אי' אלקיך": בשלמה כשאתם מתפללים לה' ולומדים את תורתו - מובן "אי' אלקיך"; אבל "כל היום" - כאשר אתם עוסקים ב"כל מעשיך" וב"כל דרכיך", היכן אז אלקיך?

והמענה על כך: ע"י ש"כל" מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל" דרכיך דעהו", אזי "כל היום" יש לבני ישראל את "אלקיך". וכיון שהגוים שואלים "כל היום אי' אלקיך" - לכן בני ישראל זוכרים וצועקים "כל היום" שהם רוצים משיח ("נפשי תערוג אליך אלקים"), "לישועתך קוינו כל היום".

ולכן הוא חוזר באותו פרק פעם שני "באמרם אלי כל היום אי' אלקיך" - בכדי לחזק עוד יותר את הפירוש השני.

ד. עפ"ז אפשר גם לבאר, כיצד תתכן מציאות שיהודים ישאלו מדוע צועקים "ווי וואַנט משיח נאור":

היות שנמצאים בגלות, וישנו מקום לכך שגוים ישאלו "כל היום אי' אלקיך", כתוצאה מזה עלול לקרות שגם יהודים ישאלו מדוע צריכים לצעוק "לישועתך קוינו - כל היום" ולצעוק כל היום "ווי וואַנט משיח נאור"!

וטוענים שזה ענין של ליובאוויטש!

(7) מב, ד.
(8) עה"פ.
(9) שם, יא.
(10) ראה לקו"ת בהעלותך ל, ב. לקו"ש ח"א ע' 149.
(11) אבות פ"ב מי"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג, טושו"ע או"ח סרל"א.
(12) משלי ג, ו. וראה רמב"ם שם, טושו"ע שם, שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

והביא אדמו"ר הזקן את פירוש האבן עזרא⁷, שעד אז היו אצל מספר יהודים ספיקות בענין הנבואה, וע"כ היתה ההבטחה ד"וגם בך יאמינו לעולם". ומסביר האבן עזרא, שאין לטעון ממה שנאמר קודם לכן⁸ "ויאמינו בה" ובמשה עבדו, מכיון שבתחילת הפסוק לא נכתב "וירא כל ישראל" אלא רק "וירא ישראל", כלומר, שהי' חלק שעדיין לא האמין.

אך הרמב"ן⁹ חולק על האבן עזרא ואומר ש"איננו נכון, כי זרע אברהם לא יסתפקו בנבואה כי האמינו בה מאבותם"⁹, ואיך אפשר לומר שאצל בני ישראל היו ספיקות באמונה בענין הנבואה? ולכן לומד הרמב"ן פשוט אחר בזה.

אדמו"ר הזקן הצדיק את דעת האבן עזרא, וביאר (במענה לשאלת הרמב"ן) שאמנם כל בני האמינו בעצם ענין הנבואה, אלא שהיו להם ספיקות האם משה הוא הנביא – ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁰: "אויב דער איז דער" [= האם זה הוא] – וע"כ היתה ההבטחה ד"וגם בך יאמינו לעולם".

וסיים אדמו"ר הזקן: הרי כולם מאמינים שישנו רבי, אלא צריכים לדעת שהרבי הי' הבעש"ט ובדור זה הרבי הוא המגיד¹¹.

ב. מובא בזהר¹² ש"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא". וככל הענינים – גם ענין זה ישנו בנגלה: מובא במדרש¹³ "אין לך דור שאין בו כמשה וכאבות", ואם-כן, הרי זה דבר הפשוט אצל כל היהודים המאמינים בדברי חז"ל שכך הוא, רק השאלה היא: "זוער איז ווער" [= מי הוא מין? והרי זה דבר הפשוט שבדורו של הבעש"ט הי' הבעש"ט ("אתפשטותא דמשה"), א"כ המגיד, אדמו"ר הזקן וכו' עד שבדורנו זה הרבי הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר".

ובאם אז הי' זה דבר הפשוט – וכפי שהרבי אמר כשסיפר את המעשה¹⁴: שזו דרישת-שלום מלפני 175 שנה לערך – עאכו"כ **כעת** שבודאי זהו דבר הפשוט ("זוער איז ווער") וכו'.

החסידים הוסיפו שזה "הוא הוא"...

ג. כאשר הרבי פירסם את ה'קול-קורא' אודות "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"¹⁵, הפיצו אז החסידים את ה'קול-קורא' והוסיפו שזה "הוא הוא"¹⁶...

הגיע מישהו בטענה אל אחד ה"גוטע אידן"¹⁷ מפולין: היתכן?! איך מרשים לחסידים לפרסם את ה'קול-קורא', ועוד עם הוסיפה כזאת?

ממעזיטש (סה"ש שם).

(12) זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט.

(13) ב"ר פנ"ו, ז.

(14) סה"ש שם. ובהגהת כ"ק אד"ש הוסיף: לערך.

(15) נדפסו ב"הקריאה והקדושה" תש"א; תש"ג.

ולאח"ז – באג"ק שלו.

(16) שהרבי הוא מלך המשיח.

(17) בתורא זה כונו צדיקי פולין.

(7) עה"פ שם.

(8) בשלח יד, לא.

(9) ראה שבת צז, א: מאמינים בני מאמינים.

(10) סה"ש שם ע' 132. וראה בצילום הכתי"ק

שצויין בהערה בתחלת השיחה.

(11) וסיים ר' שלמה: באותו חג השבועות בקבלת

התורה הרגישו החסידים איך שהרבי הוא ה"אנכי

עומד בין ה' וביניכם" (ואתחנן ה, ה) – במגיד

כמדובר כמה פעמים, מצד החושך כפול ומכופל דגלות, כאשר באים עם טענות כאלו לאחד שהתייגע לבוא להתוועדויות, בהם הסבירו לו ריבוי פעמים⁵ שלצעוק "זוי וואָנט משיח נאָו" זה לא דבר חדש – שהרי יהודים צועקים זאת בכל יום בתפלה: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים", וזהו אחד מהי"ג עיקרים (אחכה לו בכל יום שיבוא⁶) וכו' – הרי ללא הבט על כל הנ"ל, הוא **מתבלבל** מטענות ושאלות אלו!

עד שבימים אלה קיבלתי מכתב מאחד שפגש מתנגדים אשר אינם אווזים מליובאוויטש – הם אינם יודעים כלל מהי ליובאוויטש ומה זה מתנגדים, אך אינם אווזים מליובאוויטש... ושאלו אצלו: מדוע דוקא ליובאוויטש צועקת "זוי וואָנט משיח נאָו"? מכך מובן – טוענים הם – שענין זה שייך לליובאוויטש בלבד, והיות שהם אינם אווזים מליובאוויטש במילא אינם אווזים וצועקים "זוי וואָנט משיח נאָו"!

וזאת הוא כותב לי לאחר שכתב דובר על כך ריבוי פעמים!⁵...

אלו שיש להם שייכות אליו בודאי יסבירו לו מה שכבר דובר ריבוי פעמים – שהצעקה "משיח נאָו" אינה המצאה חדשה של ליובאוויטש אלא נכתבה כבר בסידור בנוסח התפילה שיהודים אומרים ג' פעמים בכל יום חול: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", (וכן ג"פ ובשבת וי"ט ד"פ): "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים!" כפי שכבר דובר על כך ריבוי פעמים.

ולאחרי כל זה – בחודש סיון תשמ"ה מגיע מכתב "חדש" עם שאלה "חדשה", כאילו שלאף אחד לא נפלה קושיא כזו עצומה: מדוע דוקא ליובאוויטש צועקת "זוי וואָנט משיח נאָו"? ושאלה זו הוא שולח דוקא אלי, כי מי עוד יכול למצוא תירוץ על כזו שאלה מבהילה...

משתוקק למשיח כמו ל"מים" שמחיים אותו!

ג. אמנם, כיון שהוא מתבלבל משאלות וטענות אלו על-אף שכבר הסבירו זאת כו"כ פעמים – צריכים תמיד לחפש עוד ביאורים בזה.

הנה נוסף לביאורים הנ"ל (מנוסח התפלה בכל יום ומהי"ג עיקרים), ישנו ביאור חדש משיעור היומי בתהילים [. .] שיהודים צועקים לא רק "זוי וואָנט משיח נאָו", שזו אמנם צעקה אבל באופן ד"וואָנט" (רצון), אלא יתירה מכך: "כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלקים", היינו, שלא רק **רוצה** ("וואָנט") משיח, אלא זה **נוגע בנפשו** ומשתוקק לזה כמו "מים" שמחיים אותו!

וכפירוש המדרש על פסוק זה, שעד כדי כך "נפשי תערוג אליך אלקים" – כמו איל שאם

(5) ראה קונטרסים "יחי המלך" גלינונות: שכתב ע' 7. ע' 6. ועוד.

שמב ע' 3. שמז ע' 9. שמת ע' 3 ואילך. שנג ע' 6. שנה עיקר הי"ב. (6)

הצעקה "ווי וואַנט משיח נאָו" אינה המצאה של ליובאוויטש

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום: מערכת "יחי המלך"

א. בשיעור תהלים היומי¹ מסיימים ספר ראשון בפסוק²: "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם אמן ואמן", ותיכף לאחריו מתחילים ספר שני בפסוק³ "כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלקים".

מהו הענין ד"מן העולם ועד העולם"? אומרת ע"כ המשנה בסוף מס' ברכות: "כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים מן העולם, משקלקלו המינין (נוסח אחר – "הצדוקין")⁴ ואמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם".

היינו, שענין זה "שיהו אומרים מן העולם ועד העולם" תיקנו כתשובה על הירידה בגלות ד"קלקלו המינין".

עפ"ז יובן גם הקשר דפסוק זה לתחלתו של הספר השני "כאיל תערוג על אפיקי מים וגו'": כי (דוקא) זמן הגלות, מצב ד"קלקלו", מעורר ומגלה ("דופט עס ארויס") את "נפשי תערוג אליך אלקים" כמו איל "על אפיקי מים".

ובמילים פשוטות: כיון שנמצאים במצב של גלות ("קלקלו"), עולה מיד הצעקה וה"געוואַלד": מדוע משיח עדיין לא בא?! וזה כל כך נוגע עד שמשוים זאת ל"איל תערוג על אפיקי מים", כלומר – אין זו צעקה ותשוקה סתם, אלא היא משתוקק לזה כמו למים שמחיים אותו!

וזוהו הלימוד משיעור תהלים היומי – שכאשר אוחזים במצב של "קלקלו" כו', זמן הגלות, צריכה להיות תשוקה גדולה ביותר לביאת המשיח "כאיל תערוג על אפיקי מים", תשוקה להמשיך ולחבר את הגאולה בגלות.

ובזה יובן גם הקשר בין פרקי תהלים אלו (הנאמרים תמיד בשיעור תהלים החודשי דיום זה) ליום ב' דחג השבועות – בהיותו יום טוב שני של גלויות, וכנ"ל (שדוקא בזמן הגלות תקנו לומר "מן העולם גו").

ב. מכך ישנו גם מענה מאוד פשוט על הטענה הידועה: מהו המקור לזה שצריך לצעוק "ווי וואַנט משיח נאָו", וכדלקמן.

ענה לו ה"גוטער איד": הבה נתבונן, אנו הרי מאמינים "בכל יום שיבוא"¹⁸ – ישנם כאלו שאומרים את ה"אני מאמין" בדיבור וישנם היוצאים ידי-חובה במחשבה בלבד – וא"כ הרי משיח נמצא כבר; וכאשר אתה יודע בעצמך שאינך המשיח ואני יודע בעצמי שאינני המשיח, ומישהו הרי צריך להיות – מה איכפת לך שזה הוא ("וואָס אַרט דיר אַז דאָס איז ער")?!

וכמו-כן בענין הנ"ל: רבי ישנו – שהרי כך נאמר בזה ובמדרש הנ"ל, והיות שאין במי תלות זאת, אזי כאשר עולה השאלה: "ווער איז ווער"? הרי התשובה הפשוטה היא: "דער איז דער" [= הוא הוא...]!

– בתחילה ה' הבעש"ט, אח"כ המגיד, אדמו"ר הזקן וכו' עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר.

ד. ומכך ישנה גם הוראה לענין הפצת המעינות חוצה:

ישנם הסוברים אשר מצד ההתנגדות שישנה עדיין על חסידות, אי אפשר לצאת בגלוי ולהפיץ את המעינות.

אך האמת אינה כך – משום שההתנגדות בדורות הקודמים באה מצד טעות שהי' יכול להיות לה מקום בתורה, שהרי מצד הכתות המסוכנות שהיו בזמן ההוא היתה יכולה לקרות טעות כו' בשוגג, עכ"פ לא ההיפך משוגג –

משא"כ היום הרי כולם יודעים, גם "עמא דבר" ואפי' גוים להבדיל, שכאשר אומרים על מישהו שהוא שייך לחסידות, הכוונה היא שמניח שני זוגות תפילין, הולך עם זקן שלם, לובש ציצית כפול-שמונה וכו' וכו' – והטענה היחידה עליו שהוא בטלן, היינו בטל ממלאכת העולם כו' מאחר שמתפלל יותר באריכות ומניח שני זוגות תפילין, והוקשה כל התורה לתפילין¹⁹, זאת-אומרת, שהוא מהדר בכל המצות!... ואם-כן, ע"פ תורה – ההתנגדות על ענין זה אינה שייכת כלל, רק שמעשה אבותיהם בידיהם.

והיות שאין לזה שום מקום בתורה כנ"ל – לכן אין זה אלא נסיון בלבד שאין לו שום מציאות²⁰.

במילא, יכולים להפיץ את המעינות בתוקף – רק יש לילך בדרכי נועם ובדרכי שלום – לעורר את פנימיות הנשמה ע"י פנימיות התורה המקשרת את היהודי עם פנימיות קוב"ה, ומשם להמשיך את גליא דקוב"ה שהוא מקור כל ההשתלשלות, וכאשר נמשכת הפנימיות הרי יורדת השפעה מרובה בכל המצטרך, בבני חיי ומזוני רויחי.

(משיחת ש"פ נשא ה'תש"כ – בלתי מוגה)

18) נוסח עיקר הי"ב מתוך הי"ג עיקרים. (20) ראה סה"ש תשמ"ז ח"א ע' 264-66.

19) קידושין לה, א.

1) של יום ב' דחג השבועות (ז' סיון). (3) מב, ב. (4) ברכות נד, א. (במשנה) וש"נ. (2) מא, יד.

בהמשך לשיחה שהובאה לעיל מש"פ נשא תש"כ – אנו חוזרים ומביאים קטע מיוחד שנתפרסם לראשונה לפני 10 שבועות בקונטרס זה* (גליון תנע ע' 4-5)

בכל דור ישנו אחד כמו משה רבינו שאמר על עצמו "אנכי עומד בין ה' אלקיכם וביניכם"

[. .] שבחים נעלים ונפלאים נאמרו על ר' אליעזר המתארים את גודל כחו וחכמתו בתורה¹ – ובכל זאת אמר ר' אליעזר²: "האומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל".

והגמרא מספרת³ על ר' אליעזר, שכאשר באו לשאול את דעתו בדיון מסויים, הרי למרות שהי' כמו התורה כנתינתה מהר סיני⁴, ועד שאמרו על אבן שישב עלי' שהיא הר סיני⁵, אעפ"כ אמר ר' אליעזר שאינו יכול להשיב "מפני" שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו⁷ מעולם", והרי "החולק על רבו כחולק על השכינה"⁸.

זאת-אומרת, למרות שהי' זה לאחרי מתן-תורה, בכל זאת אומרים "כחולק על השכינה", מאחר שגם לאחרי מ"ת זקוקים ל"אנכי עומד בין ה' אלקיכם וביניכם להגיד לכם את דבר ה"⁹ – זה מוכרח להיות ע"י ממוצע¹⁰, רבי, ובאם לא הרי-זה "כחולק על השכינה", ובדיוק הלשון: לא רק שחסר אצלו, אלא "חולק" – הוא נפרד מהשכינה, מהקב"ה!

ואם-כן, כיצד יתכן שתהי' לו תורה ללא רבי?!

– כי מי לנו גדול כנדב ואביהוא, ובכל זאת זה הי' כל חטאם, "לא מתו בני אהרן אלא ע"י שהורו הלכה בפני משה רבן"¹¹, ועד כדי כך – שזה נוגע לא רק להם¹², כי אם גורם להיפך הענין של גילוי השכינה בישראל.

וכך זה בכל דור ודור, בכל שנה ושנה ובכל יום ויום – ש"האומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה כו", כי אם אין לו רבי לא יתכן שתהי' לו שכינה ("אויב ער האָט קיין רבי'ן ניט – קען ער ניט האָבן שכינה")!

הרי בכל דור ישנו אחד שהוא כמו משה רבינו שאמר על עצמו "אנכי עומד בין ה' אלקיכם וביניכם"¹³, ואם מישוה לא בטל אליו, אפי' אם יהי' צדיק כנדב ואביהוא שרש"י¹¹ אומר עליהם שהיו במדריגה ד"בן בית" אצל הקב"ה, בכל זאת, כיון שעשו דבר – אע"פ שהי' דבר טוב – אבל זה הי' בלי לשאול את רבם – משה, הגיעה להם עונש מיתה וזה הי' "כחולק על השכינה".

[. .] וכנ"ל מר' אליעזר ש"האומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל", אף שר' אליעזר הי' כל כך גדול בתורה, "בור סוד שאינו מאבד טיפה"¹⁴, בכל זאת "לא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם".

ומה שטוען שאין לו רבי – הנה לכל לראש הגדר דרבו הוא "אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת"¹⁵, ואפילו כשלומד עמו בענין "זוהמא ליסטרוון"¹⁵ (כף גדולה שמסלקין בו זוהם הקדירה והקלחת לצדדין¹⁶) הוא גם כן נקרא רבי שלו, וצריכה להיות אצלו ענווה על-דרך ענותנותו של משה רבינו.

ומלבד זאת, הרי באם אין לו רבי – לא יכולה להיות לו שייכות עם השכינה!

(תרגום חפשי משיחת ש"פ שמיני ה'תשכ"ו – בלתי מוגה)

(13) ראה סה"ש תורת שלום ע' 158. (16) פרש"י ב"מ שם. וראה סה"ש תשמ"ו (ש"ל ע"י ועד הנחות הת') ח"ג ע' 856 ואילך.
(14) אבות שבעה' 12.
(15) ב"מ לג, א. וראה אבות פ"ג, ג.

כל חסיד מאמין שהרבי שבדורו הוא המשיח

תוכנו של השם "צמח צדק" – רומז למשיח צדקנו: "צמח" – כידועי ששמו של משיח "צמח", וכפי שאומרים ב"הושענות" – "איש צמח שמו"; ו"צדק" – א' הסימנים דמשיח, כמ"ש בנבואת ישעיה' בנוגע למשיח צדקנו ("ויצא חוטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפריה"²), שהנהגתו תהי' באופן ד"ושפט בצדק גו' והי' צדק אזור מתניו"³.

כלומר, בשם זה מתבטאת האמונה של החסידים, שכל חסיד מאמין באמונה שלימה שהרבי שבדורו – בדוגמת נשיא דורנו – הוא המשיח⁴, ואילו זכינו⁵, הי' הדבר מתקיים באופן גלוי, בעיני בשר, משיח בגלוי⁶.

(משיחת ליל ה' דחג הסוכות ה'תשמ"ז – בלתי מוגה)

(1) ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. פ' הראב"ע ורד"ק זכרי' ג, ח.
(2) יא, א.
(3) שם, ד-ה.
(4) להעיר מסנהדרין צח, סע"ב ובפרש"י (ד"ה ינון).
(5) נת' בהמשך השיחה הכוונה בתיבות "אילו זכינו" רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש!"
(התוועדות תשמ"ז ח"א ע' 266 סי"א ואילך). עיי"ש.
(6) להעיר משיחת ש"פ וירא ה'תשנ"ב (סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 95): "בימינו אלו נתבטלו כל המניעות והעיקבים כו', וכיון שכן, ישנה (לא רק המציאות דמשיח, אלא) גם ההתגלות דמשיח, ועכשיו צריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש!"

(5) שהש"ד שם.

(6) יומא סו, ב. ועוד.

(7) רבי יוחנן בן זכאי. וראה 'התוועדות' תשמ"ב

ח"ג ע' 1539. תשד"מ ח"א ס"ע 107.

(8) סנהדרין קי, א.

(9) ואתחנן ה, ה (בהשמטת תיבת "אלקיכם").

(10) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 6. חכ"ו ע' 7. וראה גם

ב"יחי המלך" גליון תב ע' 3 ואילך.

(11) פרשתנו י, ב.

(12) "להעיר גם מתניא פ"ב" (הע' 31 בלקו"ש שם).

* יחד עם קטע נוסף מתחילת השיחה. וראה הנסמן שם בכוכבית שבתחלת השיחה אודות מקורות ההנחה ואופן עריכתה. המו"ל.

(1) "ראה פד"א (פ"ב): יכול אתה לומר דברי תורה יותר ממה שקבלו מסיני. ובשהש"ד (עה"פ לריח שמנך טובים – א, ג): האבן הזאת (שישב עלי' ר"א) דומה להר סיני, וזה (ר"א) שישב עלי' דומה לארון הברית. ובאבות (פ"ב מ"ט): בור סוד שאינו מאבד טיפה. ועוד".

(2) ברכות כז, ב.

(3) יומא סו, ב. סוכה כז, ב.

(4) ראה פרד"א שהובא בהערה 12.